

<p>סדר ערב פסח המשולש שנת ה'תשפ"א</p>	<p>יום חמישי</p>	<p>ערב שבת</p>	<p>שבת (פנחס שלאף) 0527163891 8092689@gmail.com</p>
<p>מכירת י"ג</p> <p>כיבוד הבית</p> <p>מים שלנו</p> <p>בדיקת חמץ</p>	<p>א. מכירה מוקדמת לגוי על גנת להיפטר מחיוב בדיקה - מ"ב תל"ו/ל"ב, צריך לפני ליל שישי - זמן חיוב בדיקת חמץ. ב. מכבדים את הבית ביום חמישי להיות ראוי לבדיקה בערב. ג. סמוך לבין השמשות שואבים מים לאפיית מצות מצוה של מחר ער"ש והוא נקרא מים שלנו. ד. בודקים כמו כל שנה ומברכים על ביעור חמץ. ואסור המלאכה, אכילה ולימוד לפני המצוה כמו כל שנה. ה. אומרים כל חמירא 'דלא חזיתיה' כמו כל שנה. ו. החמץ הנועד לאכילה עד פסח צריך להיזהר בו מקטנים כדי שלא יתחייב שוב לבדוק. ויצניע הפירושים לביעור.</p>	<p>כ"א. שכח לבדוק ליל שישי יבדוק ביום לאור הנר ובברכה. כ"ב. בשטר מכירת חמץ רשום מספר ימי המכירה לגוי. השנה יש להוסיף עוד יום (ריח"ז)</p>	<p>נוכר לביל שבת או ביום שלא בדק יבדוק בלי נר וכלי ברכה ולהדליק פנס 'לד' ע"י עכו"ם, שאין בהדלקה זו אש כמנורת ליבון, יש להתיר, דהוי שבות דשבות במקום מצוה, וכן אין לאסור הטלטול מצד 'מוקצה דאש', וכן אין לא פלוג מצד 'שמא יטה'. וראוי להחביא עכ"פ במקום אחד כזית חמץ, ואז יבדוק עם ברכה.</p> <p>אין לסמוך על הוראה זו אלא בצירוף ובהסכמת מורה הוראה מובהק וידוע בישראל</p>
<p>תענית בכורות</p>	<p>ז. דעת מחבר שהשנה אין מתעניין והכרעת רמ"א (תר"ע/ב) שמקדימין להתענות ביום חמישי. ח. כל סוגי הבכור (אם נזחלה) חייבים. יוצ"ד יהדר. ט. גדול הבית פטור. י. בכורה המנהג לפטור. י"א. האב מתענה על קטן - וכן אם נתגדל ער"ש. י"ב. חתן בימי משתה פטור. י"ג. שנה זו - נדחה דנדחה יש להקל לפטור על כל מיחוש. רי"ח וזונפלד. י"ד בספר ארץ צבי: אכילה מסעודת מצוה מבטלת מצות התענית ולא את האיסור לצום, אמנם תענית בכורות אין בו איסור רק מצוה. ט"ו. רוב הפוסקים התירו אף השתתפות בסעודת מצוה. כגון ברית, פדיון, ב"מ בו ביום, שבע ברכות, חנוכה הבית בא"י וסיום מסכת ואפילו רובא דרובא סני. סיום אפשר אף מקטן המסיים. ט"ז. ההשתתפות הוא בשמחת שמיעת סיום המסכת וראוי להבין. ויש להחמיר לאכול או מסעודת הסיום ולתחילה פת דווקא, והמנהג אף מכל דבר המזין ותמרים בכלל. י"ז. הנהיג חת"ס ללמוד ב"ב ימי חינוך י"ב דפי הוריות שיש בהם חילוק כבוד לנשיאים ומסיימים ער"פ. י"ח. אבל או מבודד וחולה קורונה ישמעו דרך הטלפון - גרש"ז. ויש מחמירים לאכל ע"י סעודת מצוה, רק ע"י פדיון תענית בצדקה. י"ט. אבל תוך השנה מותר - ש"ך (רמ"ו/כ"ז)</p>	<p>כ"ג. שכח ולא התענה יתענה ער"ש עד צאת הכוכבים או יפטור עצמו ע"י סעודת מצוה כסיום... כ"ד. יהדר לאכול ער"ש בתחילה משויו סיום לפטור עצמו מתענית לפי י"א הסוברים שזמן תענית בכורים הוא בער"ש.</p>	<p>אינו מועיל סיום ביום השבת לפטור את חיוב תענית שביום חמישי או שישי.</p> <p>מגרש"ז זצ"ל בטעם תענית בכורות</p> <p>הלא נטלו מבכורים מעלתם ע"י חטא העגל וניתנו לשבת לוי. והנה ער"פ הייתה שיא תפארתה של עבודת ביהמ"ק, ובכבוד להקריב את הקרבן פסח, גדלה צערם עד בחינת י' כי איך יערב להם אכול ושתה' לכן קבעו חכמים יום זה צום לדורות עולם</p>
<p>הנהגות ימים אלו</p>	<p>הזמנים כהלכתן לפי שעון קיץ באר"י:</p> <p>סו"ז ביעור בער"ש 11:29 סו"ז אכילה בשבת 10:11 סו"ז ביעור בשבת 11:28 סו"ז אמירת כל חמירא 'חמץ ידוע' 11:28 סו"ז סעודה שלישית בשבת 15:50 סו"ז אכילת אפיקומן 00:45 הדלק"ג י"ם 18:19 נץ החמה 6:34 הנחת טלית 5:46</p>	<p>אומרים מזמור לתודה ולמנצח. ראוי להוריד התוויות המודבק על החלות כי א"א לבער את התוויות בשבת מפני מוחק. זמן החלת מכירת החמץ לגוי י"א ער"ש וי"א בשבת כמו כל שנה והמנהג שמתנים עם הגוי שהמכירה יחול קצת לפני שבת ומה שאוכל ומשתמש בשבת מלווה מהגוי או קונה באכילתו בפיו (בלי הזכרת מידה מנין ומשקל). שורפים סוף שעה חמישית כמו כל השנים כדי שלא יבואו לטעות - מחבר תמ"ד/ב אין אומרים כל חמירא דחזיתיה אלא בשבת אבל אומרים את היה"ר אחרי השריפה. (וכן נוהגים לאמרו בשבת אחר הביטול). נוהגים לאפות בחבורה וזכר לשאר שנים תנ"ח/א וי"א לומר הלל אטו שאר שנים אין איסור מלאכה ער"פ בער"ש ורק מדיון לא פלוג, ולכן מסתפרין. מותר להגעיל כלים כל היום אלא שיש שהחמירו משום לא פלוג עד שעה חמישית</p>	<p>שיניים חותכות... לא יאכל חמץ חם, וכן ישתוף הפה היטב מחמץ לפני אכילת כל דבר חם. המבשל בכלי פסח לסעודות שבת יזהר מניקוי כללי חמץ וישתמש בכלים חד פעמיים או בכלי פסח אחר ניקוי כללי מכל החמץ. קניידלעך עשויים ממצות מבושלים מותרים ואין בהם משום אכילת מצה ער"פ. מ"ב תע"א/כ וא"צ להחמיר עד פסח חומרא דשרויה מצות מצוה אינם מוקצה דראוי לקטנים. יכול לצרף ללחם משנה ולא יגעו זה בזה ואם נגעו מותר ע"י נייעור. משכמים להתפלל בנץ כדי לסיים התפילה מוקדם לקיים ב' סעודות לפני סו"ז אכילה 10:11. יש לעשות הפסק זמן ושינוי מקום ביני לבני. מפטרין וערבה (המתפללים בנץ מסיימים התפילה 8:00) מותר להמשיך את הסעודה אחר סילוקו מפת ואין צריך לברך לפניו כי עדיין סעודה אחת. סוף זמן סעודה הוא שעה עשירית 15:50. יש להחמיר לקיים סעודת ג' עוד פעם אחר חצות ויאכל דג או בשר או פירות ולתחילה לפני 15:50. מצות ביעור חמץ: ע"י נתינה לגוי ובע"ח, השלכה לבית הכיסא או למקום הפקר וכן עירוי אקונומיקה. יש לפנות את האשפה מהבית ולבערו ע"י הפקר. מותר לטלטל חמץ עד זמן איסור הנאה 11:28. י"א שכלי חמץ נקיים, מוקצים, ויש מתירים. ניקוי: צריך לנקות הידיים והשיניים וציפורניו היטב מברשת שיניים יבשים שאינו פס"ד לדם מותר. נייעור: ינער בגדיו. ואומרים כל חמירא דחזיתיה ג"פ ויזהר מאוד לאמרה קודם שעה שישי - 11:28. ואומרים היה"ר, אומרים סדר קורבן פסח אחרי מנחה. ומכתב מהר"ר שמשון מאוסטרפאלי.</p>
<p>הכנות ודיני ליל הסדר</p>	<p>שיעורים כהלכתן מצה מרור וד' כוסות:</p> <p>משקל: כזית ראשון 30 גרם כל שאר כזיתים 20 גרם (מצה ממאפית 'לשמה' שוקלת '86' גרם) נפח: כזית ראשון שליש מצה בערך 17.5 ס"מ על 10 ס"מ וכזית חסה למרור 20 ס"מ על 25 ס"מ (כזית ראשון 50 סמ"ק כזית שני 30 סמ"ק) שיעור אכילה: לכתחילה שתי דקות ויחמיר לכל היותר עד ארבע דקות שיעור שתייה: לכתחילה כל הכוס בבית אחת ועכ"פ רוב כוס בב' לגימות. ובדיעבד 2 דקות שיעור הכוס: רביעית, 86 מ"ל ויחמיר 150 מ"ל</p>	<p>יש להכין כל ההכנות ומלאכות מערב שבת. כגון צליית הזרוע והביצה, ובדיעבד יצלה ליל הסדר ויאכל ביום טוב. יש להכין מי מלח, ובדיעבד לביל הסדר בשינוי, קודם המים ואח"כ המלח. יש להיזהר בשריית ושטיפת החסה שלא ישרה כ"ד שעות מצד כבוש כמבושל ואין יוצאים יד"ח במבושל. הפרשת חלה ממצות מצוה לפני שבת. ואם שכח ואין לו שום מצה ימתין אחר השבת ואז יפריש בלי ברכה</p>	<p>שינה: אין לומר שהשינה הוא לצורך הלילה. וכן אין לקחת למקום אחר שום דבר לצורך הלילה כגון הגדה, מצות, קיטל וכו', כיון שמוכח שזה לצורך הלילה והוא איסור איסור הכנה. והעצה להשתמש עם ההגדה בשבת ואז מותר. המתחדש בבגדי יו"ט ילבישם בעוד יום שיהיה ניכר אף לצורך שבת. ליל הסדר: נשים מברכים על הנרות ומדליקים ואח"כ שהחיינו. ומבדילים בלי ברכת מאורי האש שש"כ ס"ב/כ"ז שכח להבדיל בתפילה ועל הכוס יחזור ויתפלל ואח"כ יבדיל על הכוס. תע"ה/ד ושש"כ ס"ב/כ"ז. ויבדיל לפני כרפס. ואם נזכר אח"כ יצרפו לכוס ב'. אין להדליק אבוקה לצורך הבדלה לבד אלא מקרב הנרות וכן בלי לקרובם שפיר דמי לבד. י"א אם אמר המבדיל בין קודש לחול ולא בין קודש לקודש חוזר ומבדיל וי"א שאינו חוזר ומבדיל. י"א שיוסיף מאכל לכבוד מלווה מלכה חרוסת: מותר לשים היין תוך החרוסת בליל הסדר. ביצה: גם השנה לוקחים ביצה וזכר לקרבן חגיגה אע"פ שלא הקריבו בשבת. חצות: 00:45</p>

שהיית החמץ והמסתעף (סימן תל"ב - תל"ו)

- שהיית חמץ:** ל"ת בל יראה, מ"ע תשביתו. **מן תורה** או בדיקה או ביטול. **מדרבנן** צריך תרתי, הן מצד סייג לאיסור שהייה והן מצד סייג לאיסור אכילה. **פירורים** ממילא בטלי דמאוס. פירורים בתוך הספר בתורת חומרא לבדוק - חזו"א. **אך אין** ללמוד מתוך ספרים אלו בזמן אכילה מחשש שמא ייפול למאכלו.
- הבדיקה בבתיכם:** דינא דגמרא 'בתיכם' כתיב. **הבדיקה במטלטלים:** דינא דראשונים, ולא תקנו ברכה עליו. ועי' גרי"א (תל"ג) דיש ללמוד חיוב מגמרא 'חייב אדם למשמש בגדיו ער"ש עם חשיכה'.
- חיוב בדיקה:** 'חובת הדר', וחל אקרקפתא שלושים יום לפני החג, אף שדעתו להפליג משם (תל"ו). **בחורי ישיבה:** בפשטות חייבים בבדיקת חדריהם עם נר, בלילה האחרון ששהים שם, (וכ"ש אם חוזרים באמצע פסח - שמא יבואו לאכלו), ויעשו שליח לאחד מדיירי החדר, או עם האחראים מטעם הישיבה ובכך יפטרו מדינא דגמרא. אמנם למעשה אינם מברכים אף בליל י"ד דיש להסתפק, שמא אינם בגדר שוכרים, ורק מתאכסנים בתורת גמ"ח מטעם הנהלת הישיבה ונמצא שאינו בגדר 'בתיכם'. **בדיקת ארונות:** אף המכילים ארבעים סאה (בערך 50 על 50 בגובה מטר) אין מברכים, כי לעניין קניינים כמטלטלים. ובישיבה יש עוד טענה, כל דין קרקע שלהם בא ממה שהם בטלים למקום שאינה 'בתיכם'.
- תשביתו:** כל אדם מישראל חייב במצות תשביתו אם יש לו חמץ ברשותו. במנ"ח (מצוה ט') מסתפק למקצת ראשונים אם יש חיוב בקום ועשה, לקנות ע"מ לבער. **שריפה:** מצוותו בשריפה, ביום ולא בלילה כר"י (תמ"ה), ויחכה לכתחילה חצי שעה לפני שעה ששית להורות על מצוה, (כס"מ פ"א ה"ט) ואחר שנאחו האש בחמץ וקיים בשריפה, לפני שנחרך יאמר 'כל חמירא דחזיתיה' לקיים תבערון ע"י תבטלון, ויקפיד שתיחרך לגמרי לפני תחילת שעה ששית.
- קטניות:** אין איסור להשהות. ואין איסור לטלטלם בשבת ויו"ט. וכן לעניין **שרויה** (סימן ש"ח סנ"ב). מותר להכין ער"ש - שביעי של פסח קניידלך מדין הואיל, ובאשר 'טשולנט עם קטניות ראוי להחמיר שלא מועיל 'הואיל'. וכן יש להחמיר מצד העסק עם הקטניות. (עי' הליכות שלמה).

כללי איסור אכילה - תערוכות חמץ (סימן תמ"ב, תמ"ז)

- א. מן התורה** מין במינו בטל חד בתרי כדברי חכמים. **ב.** מין באינו מינו בששים דטעם כעיקר. **ג. מדרבנן** החמירו על מין במינו בלח בששים אטו מין באינו מינו, וצריך לבער לא לעבור על בל יראה דרבנן (תמ"ב). **ד.** עוד החמירו בחמץ שאסור במשהו ואינו בטל באלף, הן במינו והן באינו מינו. **שתיית מי כינרת** נאמר כמה טעמים להקל, ולא החמירו 'במשהו' אלא בעיצומו של פסח - בכרת. **ה.** נתערב בערב פסח: אם יבש ביבש/יבש בלח, בבוא פסח חוזר וניעור, ואסור באכילה ושהייה, ואם לח בלח מותר באכילה, ואינו חוזר וניעור. **ו.** נ"ט בר נ"ט (טעם הנפלט מכלי) בפסח אסור מן התורה. ער"פ ליכא חיוב ביעור. **ז.** חמץ נוקשה מדרבנן. פירושו. **1.** אינו ראוי מעת נעשה חמץ כי אם בשעת הדחק. **2.** לא נתחמצה כל צרכה כגון בלילה רכה, במים ומי פירות. **ח.** ליכא קנס אחר פסח אם לא עבר על בל יראה, אמנם חצי שיעור, מעמיד חמץ כל דבר שמדרבנן חייב לבער אסור. (שו"ע הרב תמ"ב קנט"א סק"ט). **ט.** אינו ראוי לאכילת כלב, מותר, אך אם אחשביה לאכלו, ואפילו תרופות ליי"א, אסור מדרבנן וחייב לבער. **י.** אין סברת וחומרת אחשביה לעניין איסור הנאה, כגון משחות... **יא.** סיכה לתענוג (סבון, בשמים וקוסמטיקה) בבה"ל (שכ"ו) להחמיר. **יב. העישון** כלול בדין אחשביה. (תמ"ב כ"א)
- חומר החמץ בתערוכות:** לעניין 'בל יראה' תלוי בדגת העירוב. **א.** תערוכות כזית בשיעור אכילת פרס - כרת. **ב.** יותר מאכ"פ, לרא"ש ועוד עובר על לאו 'כל מחמצת' ואין כרת, (הפקעה ממילת 'כל'). אמנם עובר על בל יראה כל שיש טעם וכזית בתערוכות דהכלי מצרפו. **ג.** טעמו ולא ממשו - שסילקו ממשות החמץ מהתערוכות, אסור באכילה מה"ת מדין טעם כעיקר, אך ליכא איסור בל יראה מה"ת (חק יעקב).

כללי הגעלה (סימן תנ"א, תנ"ב)

- אין הגעלה בפסח לפליטת חמץ, ואין הבדל בין כלי בן יומו שהבליעות נטל"ש, לאינו בן יומו שהבליעות נטל"פ אינו בן יומו = כ"ד שעות. והטעם, כי חמץ במשהו אף נטל"פ ואף נ"ט בני"ט וממילא אינו מועיל הגעלה כי יחזור ויבלע - רשב"א תמ"ז ס"ו. ער"פ עד הלילה לא גזרו דין משהו. (מבוכה בבה"ל תנ"ב אי נ"ט בני"ט לפני זמן האיסור אסור כי שמו עליו ויש בזה מחלוקת ראשונים וסתירה בשו"ע)
- סתיומות וכתרים** וכן כל גוף זר בפה כולל השתלות, בלועים חמץ מחום גוש או כלי שני. ע"מ למנוע איסור אכילת חמץ בפסח כגון ע"י אכילת דבר חריף כבצל וכיוצא בו וע"י דוחק השן מפליט ומחליא 'לשבח', וי"ט ראשון' ונמצא אוכל חמץ בעין. וכן ע"י כל דבר חם מעל 40 מעלות בפה דפולט, ועכ"פ נטל"פ אסור מדרבנן בפסח. **כך סדר הגעלתו: 1.** לא יאכל חמץ חם או כל דבר חריף כ"ד שעות לפני סוף זמן אכילה, ונמצא רק בליעות פגומים בפה. **2.** אח"כ יגעיל הפה קודם חצות ע"י **מים** חמים ולכתחילה מכל"ר משוער חום בדרגת החום שנבלע. ובדיעבד אפשר בכל"ש דרוב תשמישו בצונן וכל"ש. ושוב לא גזרו דין משהו על בליעות חמץ שהן פגומים והן נ"ט בני"ט. **חריף בפסח:** ויש מקום להחמיר מלאכול דבר חריף כל ימי הפסח.

דיני אפיית מצות (סימן תנ"ג, תנ"ט, ת"ס, תס"ו)

- מ"ע - 'ושמרתם את המצות'** נלמד על שמירה מעולה, ואף שמצד חמץ בכרת אין לחוש, למצות מצוה אין יוצאים יד"ח בלי תוספת שמירה. השימור הוא בעת העשייה וכל הטיפול מלישה, **ואולי אף העשייה** עצמו. ישראל קדושים הן **ומהדרים** בתוספת זו לכל המצות הנאכלות בפסח. **מקצירה** עד לישא תוספת השימור רק מצוה דרבנן. מנתינת המים אל תוך הקמח יש להחמיר על **גדולים ודאיים** - נתמלא זקנו, בן י"ח עם מעט זקן, בן כ' אף ללא זקן. בדיעבד בן י"ג מהני. יש לומר בפה 'השימור לשם מצות מצוה, בדיעבד במחשבה, יצא, לא חשב לא יד"ח במצות אלו. הגיע העיסה למצב שראוי לאפיית מצה, מחשבת שימור הוא **בעת העשייה** (משגיח על גבו) ולא העשייה עצמו.
- מי ברז:** אוסר המצה בדיעבד מחמת חומרים הכימיים שיש לחוש שממהר להחמיץ. ובשעת הדחק אפשר להוסיף מי עדן וכיוצא עד רוב, דרוב (67%) מים שלנו סגי. פושרין אף מעט וכ"ש חמימות הרוק אסור. **נתחמם** אסור אף אחר שנתקרר.
- העיסה ממהרת להחמיץ, אם הוא בחדר חם - **30 מעלות**. אחר שנתעסק בו ושיעור מחמיץ מיד בדיעבד, הוא **שתי דקות**. לפני ההתעסקות שיעור הזמן להתחמץ הוא **י"ח דקות** ללא עסק, (ואם יש סימוני חמוץ ה"ז חמץ דאורייתא). עם עסק אינו מחמיץ כל היום. השהיות בלי עסק מצטרפים בין מלאכה למלאכה (מהרי"ל). ובדיעבד עסק גמור (לאפוקי המחורר) אין השהיות מצטרפות.
- צווחי קמאי על החורבן שראש השולחן מלטף את העיסה - רולדה, ועדיף היה שבל יגע מאשר יגע ויחמם בידיו.
- ענייני זהירות בעת אפייה:** זיעת אדם י"א מי פירות ומחמיץ מיד. דם מפצע, לכו"ע מי פירות. רוק, חמימותו מחמיץ, וכמו ייתכן עירוב חמץ. פירורי בצק רצוי תמיד לזרוק ולא לצרף למצה. אין להשתמש בכפפות חד פעמי (פצע) באופן שיש לחוש שיתפורר מעט לתוך העיסה שממהר להחמיץ.
- שיעור חלה ודיניו:** מ 1.2 עד 2.25 בלי ברכה. אכל מצה מקמח ישראל ללא הפרשה לא יצא יד"ח, ויחזור ויאכל בלי ברכה (פמ"ג תנ"ד סק"ד). נזכר בלילה לפני הסדר, יפריש (שש"כ פ"א ט"ז)

איסור מלאכה ערב פסח מחצות ותענית בכורים (סימן תס"ח, ת"ע)

- איסור עשיית מלאכה ער"פ מחמת יום הקרבה - חג, ומצד שכחת מצות ביעור. הגדר. מלאכה גמורה, ככביוס. 'מכונת כביסה' יש להחמיר (שש"כ מסתפק). נסיעה במונית מצד לפני עוור דרבנן, יש להקל שמותר מצד שכר בהבלעה בהוצאות הרכב. (שש"כ). גזיות ציפורניים בכלל, אלא שבדיעבד אם לא פשע מותר. צחצוח נעלים ורחיצה, רצוי להחמיר ובדיעבד בכל גווני מותר (שש"כ פמ"ב הערה קמ"ג). כתיבה שלנו מותר. תיקון כתפירת כפתור מותר אם זה לצורך יו"ט וללא רווח. מתענים כל סוגי הבכורים. חש בעיניו פטור. טעה ואכל י"א שפטור. המנהג לצום על בנו בן בכור. היתר אכילה בסיום בדיעבד אף שלא שמע, אכן צריך לשמוח בשמחתו של ת"ח. (מנח"י ח"ט מ"ה).

ליל הסדר (סימן תע"ב)

- חקר הגר"ז במצות הסיבה שתקנו רבנן אם הוא דין בצורת המצוה: וגברא בלי הסיבה נשלל מערך קיום המצוה וכמי שאין לו זרוע לגבי מצות הנחת תפילין, ובזה מבואר שיטת הרא"ש - לא היסב חוזר ומברך ואוכל, דלא יצא יד"ח מצה. או שהוא מצוה לעצמה 'להראות חירות' וממילא יצא יד"ח מצה ללא הסיבה. ומה"ט על כל האכילות של רשות מצוה להראות חירות וכמו שכתב הרמב"ם. ומשו"ע תע"ב/ז הפוסק הן שיטת הרא"ש והן הרמב"ם עולה שלעולם זה תנאי בצורת המצוה אלא שנלמד מזה ה"ז משובח' להראות חירות בכל האכילות וצ"ע. **ראוי** לשתות יין גמור (משמח) - פמ"ג. ולדעת מקצת פוסקים (הגר"מ פיינשטיין) אין יוצאים ידי חובתו במיץ ענבים, ועי' הל' חג בחג שמיקל במיץ ענבים. **שיעור כוית** למצה דאורייתא = 30 גרם למרור דרבנן וכן כוית שני = 20 גרם. **אכילת** פרס 2/4 דקות. **אפיקומן** קודם חצות (למרות שדרבנן דהוי זכר לקרבן פסח הנאכל עד חצות - בית הלוי ח"א/ל"ד) **המתאחר מחמת מצוה עוברת** יאכל כוית מצה לפני חצות ויתנה התנאי של האב"נ אם הלכה כראב"ע - עד חצות ה"ז אפיקומן (ואין צריך טעם מצה בפיו כמו אחר העלות) ואם הלכה כר"ע הרי זה אכילה סתם).